

Från *Arbetarmakt* 31/11 2012

Per-Olof Mattson

Sverigedemokraterna och fascismen

En debatt har inletts, bland annat i Dagens nyheter, om huruvida Sverigedemokraterna är fascister. Vi återanvänder därför en artikel i ämnet från förra året med smärre ändringar.

I och med att Sverigedemokraterna kom in i riksdagen efter valet 2010 har frågan om partiets band till fascismen åter blivit aktuell. Det finns krafter inom både vänstern och bland liberaler som hävdar att SD är fascistiskt därför att partiet har som mål att beröva delar av den svenska befolkningen – de som inte assimilerar sig och accepterar att bli ”svenskar” – centrala medborgerliga rättigheter.

Fascismen är inte något nytt fenomen i Europas historia. Den kan om inte allt för många år hävda att den funnits i hundra år. Den revolutionära arbetarrörelsen har diskuterat fascismen som politiskt fenomen sedan början av 1920-talet. Den viktigaste komponenten i den analys som växte fram ur diskussionerna är följande: fascismen är en rörelse som uppstår i en hårt trängd småborgerlighet – nerifrån trycker arbetarklassen på och ovanifrån storkapitalet – och den vänder sig mot både den socialistiska arbetarrörelsen (”marxismen”) och storkapitalet och den korruperade borgerliga regimen (”plutokratin och demokratin”).

När fascismen blir en verklig kraft, blir den intressant för storkapitalet som då kan använda den i sin kamp för att hålla tillbaka en arbetarrörelse som försöker både försvara och flytta fram arbetarklassens intressen. Fascismens medel är den fysiska kampen – ”kontrollen över gatorna” – och därför organiserar den paramilitära kampgrupper. Det mest kända exemplet i dagens Europa är det ungerska partiet Jobbiks ungerska garde. Gardet har använts för att ge sig på politiska motståndare, främst till vänster, och mot etniska minoriteter som romer.

Om ett fascistiskt parti kommer till makten, tvingas partiet kompromissa med den borgerliga statens kärna, dvs. polis, armé och domstolar. I Tyskland tvingades Hitlers nazistparti göra sig av med ledningen för sina Stormavdelningar (SA, under den berömda ”långa knivarnas natt” 1934). Arméledningen gav nazisterna ett ultimatum och Hitler lydde och bevisade därmed hur lite allt tal om ”revolution” var värt.

Ett fascistiskt parti i opposition förlitar sig alltså inte primärt på den borgerliga statens våldsmonopol utan organiserar egna styrkor. De små fascistiska och nazistiska grupper som finns på de flesta håll i Europa försöker bygga upp sådana grupper, men de är som regel alltför små, och därför ointressanta för kapitalet. Det finns dock partier som inte utger sig för att vara fascistiska men som ändå har en fascistisk kärna som använder sig av en rasistisk och populistisk politik för att bereda marken för en uttalat fascistisk politik. Det främsta exemplet är franska Front National, som bör betecknas som ett fascistiskt frontparti. Den rasistiska och populistiska fasaden döljer de fascistiska dragen hos den ledande grupperingen.

Det brittiska BNP (British National Party) eller det tyska NPD (Nationaldemokratische Partei) är mer fullfjädrade fascistiska partier med många band till våldsamma nazigrupper. BNP har på senare tid försökt skapa en våldsam massrörelse i form av English Defence League. NPD har otaliga band till så kallade kamratskapsgrupper (Genossenschaften). Den svenska motsvarigheten till BNP och NPD är Nationaldemokraterna (ND).

ND bröt sig ur SD som ett resultat av att Jimmie Åkesson och gruppen runt honom omvandlade en rörelse med fascistiska rötter till ett mer populistiskt och rasistiskt parti. ND har i likhet med sina brittiska och tyska motsvarigheter kontakter med mer renodlade nazistiska grupper men satsar för tillfället, liksom både BNP och NPD, på att kämpa på den parlamentariska arenan.

Det råder inget tvivel om att SD är rasistiskt, men deras rasism är av ett speciellt slag. Den är inte grundad på någon slags raslära utan på kulturskillnader. SD hävdar att i princip vem som helst kan bli ”svensk”, medan ND kritiserar SD för just detta. ND menar att man inte kan bli ”svensk” utan man föds till det. SD företräder närmast en ståndpunkt som dominerade i de borgerliga partierna under perioden mellan världskrigen. Man kan till och med hävda att partier som Bondeförbundet och det

gamla högerpartiet under 1920- och 1930-talet hade en oerhört mycket mer rasistisk politik än vad SD har idag.

SD:s och ND:s sätt att hantera antirasistiska motståndare är också betecknande för skillnaden mellan de två partierna. SD har under ett antal år helt förlitat sig på den borgerliga statens polis för skydd mot sina motståndare. Inte en enda gång har SD försökt skapa egna grupper som skyddar deras arrangemang. Det kan bara innebära att de vill göra det alldeles klart att man respekterar den borgerliga statens våldsmonopol. ND har ett annat förhållningssätt och drar sig inte för det egna våldet.

Det bästa sättet att karaktärisera SD:s nuvarande projekt – det kan givetvis förändras – är att skapa ett borgerligt högerparti som står för den svenska borgerlighetens traditionella värden såsom de formulerades fram till fascismens nederlag i andra världskriget. Det innebär att man accepterar att människor från andra länder kan assimileras och bli ”svenskar”, men det ska ske under mycket ordnade former och en del människor har givetvis svårare att assimilera sig än andra – förr var det judar, eller ”israeliter” som termen ofta lydde, idag är det ”muslimer”.

Man får inte glömma att det var en dominerande uppfattning i svensk borgerlighet, fram till det tyska nederlaget vid Stalingrad, att judar i sin egenskap av orientaler var suspekta. Men även här fanns det skillnader. De judar som varit bosatta i Sverige länge och som var väl integrerade – dvs. hade lagt av sin traditionella klädsel och andra kännetecken – utgjorde inget större problem. De judar – och de var oerhört många fler – som började fly från Ryssland och Östeuropa för cirka 100 år sedan, var en helt annan sak. De ansågs vara omöjliga att assimilera och påstods ge upphov till antisemitismen.

De assimilerade svenska judarna kände sig också främmande inför de östeuropeiska judarna. De försökte ibland även att motarbeta vågen av flyktingar från öst. Lite av samma fenomen finns idag när flyktingar från muslimska länder, framför allt från Iran, ofta är mer intoleranta än andra mot vad som anses vara utpräglad muslimsk klädsel. De riskerar, så resonerar man ofta, att ”förstöra ryktet” för andra från muslimska länder. Det är därför inte så uppseendeväckande att SD kan få ett begränsat stöd bland invandrare och flyktingar. ND har med sin utpräglade politik för att hålla isär ”raser” mycket svårare att vinna sympati bland personer med ursprung utanför Europa och Nordamerika.

Dessa faktorer – kravet på assimilation, förlitan på den borgerliga statens våldsapparat och därmed det bestämda valet av parlamentariska medel för att uppnå målen – gör att SD inte på något sätt motsvarar de klassiska definitionerna av ett fascistiskt parti. Den som tror att det bara är fascistiska partier som vill göra skillnad på folk och folk och beröva en del medborgare sina rättigheter, bör studera 1900-talets borgerliga partier bättre. Vi behöver inte heller gå till historien. I dagens Europa är dominerande borgerliga krafter på väg att gripa tillbaka på det som före andra världskriget var självklarheter: Europa är kristet, muslimer (och i vissa fall judar om de är för märkbara) hör egentligen inte hemma här.

Om vi ska dra slutsatsen att SD är fascister, då vimlar Europa av stora fascistiska partier som ofta sitter i regeringen. Berlusconi's Forza Italia, det regerande högerpartiet i Ungern (som även är antisemitiskt), Polens olika borgerliga partier, Sarkozys gaullister – listan kan göras lång på borgerliga partier som är utpräglat rasistiska.

Det som hände efter andra världskriget, tack vare fascismens nederlag, var att arbetarrörelsens värderingar om solidaritet och generösa villkor för flyktingar slog igenom – givetvis olika mycket i olika länder – och blev norm även för många liberala och konservativa partier. Nu när stalinismen är borta och den europeiska arbetarrörelsen är hårt ansatt i många länder av en aggressiv borgerlighet, börjar dessa partier gripa tillbaka på gamla traditioner. Moderaterna har ännu inte inlett den processen, Folkpartiet har uppenbarligen redan nått en bit på den vägen, kristdemokraterna har trots sina goda förutsättningar missat tåget och SD kan därför bli det parti som driver hela borgerligheten högerut i kampen om rösterna.

Frågan om huruvida SD är fascistiskt eller inte, är inte en akademisk fråga. Svaret bestämmer den taktik som socialister bör använda. Nazistiska och fascistiska grupper bör stoppas överallt där de visar sig och drivas bort från gator och torg. SD bör vi protestera mot och bemöta på olika sätt. Det finns betydande skillnader bland våra motståndare. Några – fascister och nazister – vill utplåna hela den

organiserade arbetarrörelsen och de demokratiska rättigheterna, andra – SD och andra borgerliga krafter – vill begränsa tillgången till olika rättigheter utifrån nationalitet och etnicitet.

Kampen mot dessa motståndare kräver olika typer av taktik och därför är det nödvändigt för socialister att ha en korrekt uppfattning om vad som är fascism och vad som inte är fascism.

POM